

Thatchers Europa

Margaret Thatcher har hållit tal om Europa i den historiska staden Brügge. Den uppståndelse och på sina håll vrede som detta tal har väckt avspeglar den position som Margaret Thatcher i dag intar på den världspolitiska scenen. Hennes ord tas på allvar.

Vad är det då den brittiska premiärministern säger i sitt tal om man besvärar sig med att läsa detta och inte enbart tidningsreferat eller de upprörda kommentarerna?

Hennes tal är i själva verket något av en Europas Höga visa. Hon beskriver vältaligt den europeiska civilisationens utveckling och storhet. Hon påminner om att relationerna till kontinenten och det ömsesidiga utbytet mellan kontinenten och de brittiska öarna hela tiden varit den dominerande faktorn i Storbritanniens historia. Hon konstaterar att den Europeiska Gemenskapen, EG, är ett uttryck för den europeiska identiteten, men inte den enda. Vi får inte glömma Östeuropa. Warszawa, Prag och Budapest är också europeiska huvudstäder! Och det är europeiska värderingar som gjort Förenta Staterna till en dynamisk försvarare av friheten.

Så långt kan säkert de flesta Europapentusiaster följa Margaret Thatcher i hennes analys. Problemen börjar när hon ger sin syn på den Europeiska Gemenskapens, EG:s, utveckling. Thatcher är inte federalist. Hon vill att EG-samarbetet skall fortsätta att bygga på frivillig samverkan mellan självständiga stater. Hon vill inte ge för mycket makt åt EG-byråkratin i Bryssel. Hon önskar inte ett Europas Förenta Stater där nationalstaterna så småningom försvinner.

Det är främst detta ställningstagande

som väcker upprörda känslor på kontinenten. I Västtyskland, i Beneluxländerna och kanske också i Frankrike, finns många fler människor som ser ett federalt Europa som det eftersträfvansvärda målet. Det är först i ett federalt Europa, i vilket nationalstaterna uppgår som den europeiska drömmen, som den europeiska enigheten fullt ut kan realiseras.

För oss här uppe i Norden med vårt pånyttfödda Europa-intresse, betingat av vårt högst påtagliga behov av att bli delaktiga i EG:s skapade inre marknad, är det knappast den angelägnaste uppgiften att ta ställning i denna del av den av Thatcher väckta debatten. Troligt är dock att för de skandinaviska länderna med sina olika säkerhetspolitiska lösningar, blir det betydligt lättare att närma sig EG och söka medlemskap i EG om Thatchers pragmatiska synsätt på integrationsarbetet blir vägledande för 90-talet.

I Thatchers förord för pragmatism ligger också en klar bekännelse till marknadsekonomin. Hon vill inte bekämpa byråkrati och regleringar på hemmaplan för att få dem ersatta med en superbyråkrati i Bryssel. Hon vill att EG skall underlätta förändring och utveckling, alltså måste också EG:s regler kunna omprövas. Hon förklarar att Romtraktaten är en traktat för ekonomisk frihet, men så har den inte alltid använts. Hon vill att EG skall vara öppet för omvärlden, det får inte bli protektionistiskt.

Thatchers klara bekännelse till frihandeln och marknadsekonomin är hennes värdefullaste budskap för framtiden. Det är endast ett EG som är öppet för omvärlden som kommer att kunna realisera sina egna medborgares förväntningar om utveckling och välbefinnande. Den europeiska in-

tegrationen är i sig en stark utvecklingskraft men den måste ske i samklang med och i öppenhet mot den globala internationalisering som i dag berör alla folk. Annars hotar en värld uppdelad i handelsblock där nya spänningar växer fram mellan regionala grupperingar. Det är genom öppenhet som det nya Europa kan axla sitt ansvar för att lösa de viktiga framtidsfrågorna som miljön och sysselsättningen.

Vad öppenhet från EG:s sida också kan betyda för ett närmande mellan Öst- och Västeuropa antyds av Gorbatsjov i ett tal den 5 oktober:

"Historien ger åtskilliga exempel på hur just ekonomiska förbindelser banat väg för ett närmande mellan staterna och politiken tryggt följt efter i de spår handeln banat. Möjligheter till detta finns även i dag. Vi anser att Europa verkligen kan bli ett "gemensamt hus", om förbindelserna såväl mellan alla länderna i vår världsdal som mellan de här uppkomna ekonomiska grupperingarna utvecklas fritt".

Thatchers klara bekännelse till frihandeln och ett Europa öppet för omvärlden är av stort värde för Sverige. Det ökar våra möjligheter att föra vår egen traditionella frihandelspolitik vidare och det minskar något av hotet från det värsta av tänkbara scenarion för svenskt vidkommande, det vill säga ett mot omvärlden protektionistiskt EG utanför vars gränser ett isolerat Sverige står.

Thatchers Europatal har en "inrikespolitisk" EG-bakgrund i det att hon velat bemöta en del uttalanden av kommissionären Jacques Delors om behovet att centralisera besluten till Bryssel. Detta faktum gör inte hennes tal mindre intressant. Det är ett principiellt tal från vars principer Margret Thatcher säkert inte kommer att vika. Det ger hopp om ett öppet Europa, där marknadsekonomins principer får råda och medborgarna ges rörelsefrihet och självständighet. I ett sådant Europa måste Sverige vara med.